Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo Biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 35 (1970) Londonas, 1987 m. rugsėjo 9 d. XLI

NEREIKALINGI SKOLINIAI

„GLASNOST" — DAR NE VIEŠUMAS

Svetimos kalbos žodis sunkiai išverčiamas ir neturįs savoje kalboje tiksliai atitikmens, paprastai įeina į ją kaip skolinys. Visose kalbose įsipilietino daugybė graikiškos ir lotyniškos kilmės skolinių. Tai kultūros poveikio ženklai. Kartais ir mados. Šiuo metu Vakaruose labai madingas skolinys, Gorbačiovo naujosios politikos garsinamas, rusiškas žodis „glasnost". Negalima sakyti, kad tai reikalingas skolinys. Dar iš vadinamojo šaltojo karo" laikų yra išlikęs „sputnikas", kuris privertė Vakarus sukrusti ir įveikti erdvių technologijos atsilikimą. Po to įsipilietino „gulagas", kuris primena vieną labai tamsų tarybinio gyvenimo bruožą, kuris dar neišnyko. Plačiai paplido ir „samizdatas", kuris, nors ir pavojingas, leidžia pasireikšti slopinamai žodžio ir nuomonės laisvei.

Tai plačiai žinomi rusiški skoliniai, kurie išreiškia svarbius tarybinio gyvenimo aspektus. „Glasnost" yra senas garbingas rusiškas žodis. Kalbininkai aiškina, kad jis kyla iš žodžio „golos" — balsas. Tai nebylumo priešybė, galėjimas pasakyti savo nuomonę. Paskutiniais Rusijos caro Nikalojaus I valdymo metais rusų inteligentija reikalavo „glasnost" — daugiau viešumo, svarstant viešuosius reikalus. Praėjus šešeriems metams po Nikalojaus I mirties, 1861-mais metais, pasirodė ir pirmieji anuometinio „viešumo" vaisiai: buvo panaikinta baudžiava, pervarkyti teismai, sumoderninta kariuomenė.

Mums artimesniais laikais „glasnost" pasireiškė prie Nikitos Chruščiovo. Tai nebuvo toks madingas šūkis, kaip dabar bet reiškė valdžios techniką; Chruščiovui reikėjo žinoti, kas darosi jo didžiulėje imperijoje, todėl jis leido spaudai kiek daugiau laisvės pranešinėti. Tačiau ir praeityje, ir dabar rusiškoji „glasnost" remiasi atranka ir priežiūra. Tai galėjimas kalbėti apie kai kuriuos dalykus, bet jokiu būdu ne žodžio laisvė. Matyti ir skirtumai. Praeityje „glasnost" reikalavimas ėjo iš apačios. Dabar jo reikalaujama iš viršaus. Todėl bus labai įdomu patirti, kaip režimas reaguos į naują neoficialų leidinį, kurį pradėjo leisti buvę politiniai kaliniai, parinkę jam „Glasnost" pavadinimą. Ar šitą iš apačios kilusį „viešumą" Gorbačiovas pakęs. Jei taip, tai turėtų pakęsti ir Lietuvos pogrindžio leidinius, kurie iki šiol buvo smarkiai persekiojami.

Čekoslovakijoje šiuo metu juokais klausiama, ar yra koks skirtumas tarp Gorbačiovo ir Dubčeko. Atsakymas skamba: nėra jokio skirtumo, bet Gorbačiovas dar to nežino! Dubčekas apie „viešumą" nekalbėjo. Prahos pavasario dienomis 1968 metais jo vadovaujama partija be trimitų panaikino cenzūrą ir leido laisvai steigti draugijas. Ir taip iš to nakties atsivėrė krašte viešuma. Tačiau už tai Čekoslovakiją užėmė Varšuvos sutarties šalių kariuomenė ir Dubčekas su tankų pagalba buvo išprašytas iš valdžios.

Šiaip ar taip „glasnost" aiškiai nereiškia viešumo, kaip Vakarai šį žodį supranta. Rusiškasis terminas yra neatskiriamai susijęs su Rusijos istorija, su nepermatomais ir nepermatomais Gorbačiovo politikos tikslais, kad reikia pritarti tiems, kurie siūlo vartoti skolinį „glasnost" ir jo neversti „viešumu". Tegu „glasnost" pasilieka ten, kur priklauso: Tarybų Sąjungoje. Tačiau aiškumo dėlei nereikia to laikyti viešumu. Viešumas yra perdaug vertingas žodis, kad juo būtų galima lengvai švaistytis, ypač ten, kur iki šiol tėra tik neaiški viltis jo susilaukti. Taip žurnalistams patarė neseniai vienas patyręs Kanados vertėjas. Profesionalo žodis visai vietoje.

J. Vd.

KGB AKCIJA PRIEŠ ORGANIZATORIUS

Elta specialia laida praneša, kad rugpjūčio 28 d. vilnietė Nijolė Sadūnaitė, Robertas Grigas, ir kun. Rokas Puzonas (iš Kauklių) buvo suimti ir išvežti į Baltarusijos miškus.

27-mečiui Robertui Grigui šeštadienį, antrą valandą ryto, buvo iškasta duobė viename Baltarusijos miške, kur jis buvo atvežtas saugumo lengva mašina. Ten jam liepta sukalbėti paskutinę maldą, nes dabar būsiąs sušaudytas už demonstracijos organizavimą ir anti-sovietinę veiklą. Jo suėmimo metu, penktadienį 11 v. naktį, Grigas buvo saugumiečių smarkiai sumuštas — jam išmušti keli dantys ir sumušti akiniai. Po grasinimo jį sušaudyti, jį kelias valandas automobiliu vežiojo po nepažįstamas vietas. Kitą rytą, šeštadienį, rugpjūčio 29 d. jam pavyko iš stovinčio automobilio pabėgti. Jis susivokė esąs netoli Latvijos sienos, Joniškio mieste, kur bažnyčioje jis rado pirmą prieglobstį. Iš ten jis galėjo grįžti namo, kai pasirodė, kad jo pagrobėjai dingo. Šį įvykį lietuvių demokratinė opozicija pavadino pažįstamu stalininiu metodu, panašiu į lenko kunigo Popieluškos pagrobimo ir nužudymo aplinkybes.

Nijolė Sadūnaitė rugpjūčio 28 d. 17 v.v. taip pat buvo pagrobta ir išvežta į Baltarusijos miškus. Jos pagrobimas įvyko jai lengva mašina važiuojant iš Vilniaus į Kauną. Nijolei Sadūnaitei buvo liepta persėsti į kitą automobilį, kuris buvo be numerio. Ji spėjo atpažinti du saugumiečius: Semjonovą (griečiausia slapvardė), ir š.m. balandžio 1 d. jos suėmime dalyvavusį eilinį saugumietį. Nijolė buvo 30 valandų sulaikyta. Ji buvo tardoma sąryšyje su rugpjūčio 23 d. demonstracija Vilniuje. Tardymo metu jai buvo pasakyta, kad ji normaliai turėtų būti sušaudyta už demonstracijos organizavimą. Pažymėtina, kad tardymas vyko ne KGB patalpose, bet automobilyje bevažinėjant po Lietuvą ir Baltarusiją.

Taip pat buvo pagrobtas ir suimtas kun. Rokas Puzonas. Viename Baltarusijos miške jis buvo išstumtas iš automobilio ir vėliau pėsčiomis grįžo namo.

Visi trys yra laisvi, jų sveikatos stovis geras. Minėtieji spėja, kad jų pagrobimas, kuris visiškai nesiderina su oficialiai paskelbta demokratizacijos linija, buvo darytas dėl to, kadangi po Vilniaus demonstracijos tarp jų buvo telefonu pasikalbėta, kad reikėtų sekmadienį, rugpjūčio 30 d. nuvykti į Šiluvą. Atrodo, kad tuo pagrobimu norėta tuos tris asmenis izoliuoti nuo dalyvavimo Šiluvos eisenoje. Kiti šaltiniai iš Lietuvos pranešė, kad keliai į Šiluvą sekmadienį buvo kareivių užblokuoti, niekas negalėjo be specialaus leidimo patekti į Šiluvą.

(Elta)

DBLS-gos Suvažiavimui pageidaujant, Tautos Šventes proga, spausdiname Lietuvos žemėlapį.

Pabaltijos demonstracijos spaudoje

Po demonstracijų Vilniuje, Rygoje ir Taline, viso pasaulio spauda staiga „atrado" Pabaltijo valstybes, ir įsidėjo ne tik demonstracijų aprašymus, bet prisiminė ir ankstyvesnius įvykius apie tų valstybių įjungimą į Sovietų Sąjungą. Pirmą kartą Sovietų Sąjungoje įvyko tokios apimties demonstracijos, kurias Sovietų spauda, radijo ir televizija plačiai paminėjo, žinoma, savaip iškraipydama faktus. Demonstracijos pagal Sovietus buvo Vakarų valstybių ir emigrantų sukurstytos, ir kad jose dalyvavo tik keli šimtai žmonių. Iš tikrųjų, demonstracijose dalyvavo ne keli šimtai, bet tūkstančiai.

Užsienio spauda ypač atkreipė dėmesį į Ribentropo-Molotovo susitarimo slaptus protokolus, pagal kuriuos Pabaltijo valstybės buvo atiduotos Sovietų Sąjungai. Taip pat aprašomas Sovietų susirūpinimas tautinių mažumų judėjimu ir klausiama, kaip ilgai tos tautinės mažumos, kurios iš tikrųjų sudaro gyventojų daugumą, sutiks būti rusų valdomos, ir, žinoma, kiek ilgai „glasnost" išsilaikys, ir pagaliau kiek ilgai pats Gorbačiovas išliks valdžioje.

Visi didieji Vak. Vokietijos laikraščiai pranešė apie demonstracijas, įvykusias Baltijos valstybių sostinėse š.m. rugpjūčio 23 dieną.

DIE WELT (VIII.24) įdėjo pranešimą „Lietuviai Vilniuje reikalauja laisvės", ir sekančią dieną — „Demonstracijos sovietų Baltijos pajūryje".

SUEDDEUTSCHE ZEITUNG (VIII.24) — Demonstracijos lietuviškame Vilniuje, ir VIII.25 — Maskva įspėja Baltijos „ekstremistus".

GENERAL—ANZEIGER (VIII.25) — Tautinės mažumos reikalauja laisvės.

FRANKFURTER RUNDSHAU (VIII. 25) — Maskva kalba apie Vakarų subversiją. Dėl Hitlerio-Stalino pakto demonstracijų kaltinami Vakarai. Tame pat laikraštyje atskiru straipsniu Karl Grobe paaiškino Hitlerio-Stalino pakto istoriją.

Šveicarijos laikraštis vokiečių kalba NEUE ZUERCHER ZEITUNG (VIII.26) įdėjo žinutę „Sovietų komentarai dėl demonstracijų Baltijos kraštuose.

Vyskupo Steponavičiaus byla

VIRŠ ŠIMTAS KONGRESMENŲ UŽSTOJA VYSKUPĄ STEPONAVIČIŲ

Šimtas du JAV kongresmenai pridėjo savo parašus prie laiško pageidaujančio, kad sovietai atšauktų vyskupo Julijono Steponavičiaus itrėmimą. Liepos 20 d. laiške Sovietų Sąjungos Religinių Reikalų Tarybos pirmininkui Konstantinui Kharčevui, kongresmenai atkreipė dėmesį į tai, kad Steponavičius, Panevėžio vyskupijos ir Vilniaus arkivyskupijos apaštalinis administratorius, š.m. sausio mėnesį sulaukė dvidešimt šeštuosius tremties metus Žagarėje, kuri esanti Lietuvos šiaurėje.

Kongresmenai toliau pažymi, kad pagal jų turimą informaciją, vyskupas Steponavičius buvo ištremtas už tai, kad jis atsisakė priimti valdžios kišimąsi į Bažnyčios reikalus. Jis niekad nėra buvęs nei apkaltintas nei nuteistas dėl betkokio nusikaltimo, sako kongresmenai. Tikinčiųjų peticijos dėl jo padėties nesulaukė atsakymo iš valdžios. Pastaraisiais metais valdžios pareigūnai peikė vyskupą už tai, kad jis dalyvavo religiniuose festivaliuose, jubiliejuose bei laidotuvėse, tęsia kongresmenai. Vatikano metraštyje pažymėta, kad vyskupui Steponavičiui trukdoma atlikti savo pareigas.

Šio laiško iniciatoriai buvo kongresmenas John Miller (respublikonas iš Washingtono) ir kongresmenas Edward Feighan (demokratas iš Ohio) Jie taipogi turėjo pagrindinius vaidmenis parašų rinkime laiškui, kuris buvo taikomas sovietų prokurorui ryšium su kalinamų kunigų Svarinsko ir Tamkevičiaus bylom. Pastarasis laiškas, kuris turėjo 66 kongresmenų parašus, buvo pasiųstas birželio mėnesį. Abiem laiškam reikiamą informaciją pristatė Lietuvių Informacijos Centras, kuris glaudžiai dirba su Miller ir Feighan vadovaujama Atstovų Rūmų Lietuvos katalikų religinės laisvės grupe.

(LIC)

SUKAKTUVINIS KONCERTAS

Šiais metais DBLS-ga švenčia 40-ties metų veiklos sukaktį. Rugsėjo 12 d. Wolverhamptone, metino sąskrydžio metu šis reikšmingas įvykis bus atžymėtas specialiu koncertu. Koncerto programą išpildys naujai įsteigtas DBLS-gos Liaudies dainų ir šokių ansamblis, kuris pirmą kartą pasirodė š.m. Vasario 16-tos Dienos minėjime Londone.

Ansamblį įsteigė Kultūrinio Darbo Komisija. Jis susideda iš naujai įstojusių ir anksčiau veikusių menininkų ir apima lietuvius šokius, liaudies dainas, instrumentų muziką, poeziją ir kitas meno šakas.

Ansamblio dalyvių dauguma yra jaunimas iš vidurio ir pietinės Anglijos apylinkių ir, kurie su vyresniasiais ir su jūsų pagalba, yra pasiryžę augti ir stiprėti šioje kultūrinėje veikloje.

DBLS-gos liaudies dainų ir šokių ansamblis šiam koncertui yra gerai pasiruošęs ir tikisi, kad Didžiosios Britanijos lietuviai, visi kurie tik gali, atvyks į šią didelę šventę Wolverhamptone.

Savo atvykimu DB lietuviai parems mūsų tautinio meno megėjus, organizaciją ir jos darbuotojus.

O svarbiausia, DBLS-gos 40-ties metų veiklos proga, mintimis jungsimės su kovojančia Tauta, kuri neseniai, viešai ir drąsiai pareiškė pasauliui, kad nori laisvės ir nepriklausomybės.

J.A.

DBLS-gos 40 METŲ SUKAKTIS IR LIETUVIŲ DIENA WOLVERHAMPTONE

Rugsėjo 12 d., šeštadienį, 6.30 val. vakare, miesto centre Civic Hall, North St., įvyks iškilmingas

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS-KONCERTAS

Programoje: DBLS-gos liaudies dainų ir šokių ansamblis.
Po programos gros šokių muzika ir veiks barai.
Turtinga loterija ir kitos pramogos.
Prašome visų D. Britanijos lietuvių susirinkti, vietos visiems užteks.
Minėjimą-Koncertą ruošia DBLS-gos Wolverhamptono skyrius — globoja DBLS-ga.

LIETUVOJE

Padaugėjo anoniminių laiškų

„Persitvarkymas palietė visas gyvenimo sritis, kiekvieną žmogų. Tai jaučiame ir skaitydami pagausėjusį redakcijos paštą, — rašo TIESOJE (VII.12) J. Baužytė. — Tačiau keista, kad dabar, didėjančio viešumo laikais, kai bendromis jėgomis stengiamės išspręsti mums iškilusias problemas, pagausėjo anoniminių laiškų".

Tie laiškai rodo, kad ir „viešumo laikais" žmonės yra atsargūs. Juk išmintinga lietuvių patarlė sako: Atsarga gėdos nedaro.

Druskininkams 150 metų

Druskininkų kurortas šiais metais svenčia 150 metų jubiliejų. Druskininkų šaltinių vandenį, kuris gydo ir gaivina, pastebėjo gydytojai ir chemikai gan seniai. 1837 metais buvo sudarytas ir patvirtintas planas kurortui steigti Po metų buvo atidaryta gydykla, turėjusi 14 vonių, pastatyti namai ligoniams ir keltas per Nemuną. Taip prasidėjo Druskininkų kurorto istorija.

Jubiliejus buvo atžymėtas rugpjūčio 1 dieną koncertais ir saviveiklininkų pasirodymais. Kalbose buvo pažymėta, kad dabar kurorte pastatyta stambiausia Europoje, originalios architektūros vandens gydykla, daug sanatorinių pastatų. Kurorte darbuojasi 315 gydytojų ir beveik tūkstantis medicinos personalo. Jie vienu metu gydo daugiau kaip 6 tūkstančius pacientų.

Kaimiškos duonos kepykla

Jau trečias mėnuo Kirsnos kolūkio moterys, susibūrusios į kooperatyvą, kepa kaimišką duoną. Kasdieną iškepama po 700 kg duonos, kuri parduodama kiosketies Roliais, Lazdijų — Alytaus kelio pakrašty. Duona vežama ir į Kauno senamiestį. Kepėjų brigadą sudaro šešios moterys, kurios mala grūdus, parūpina malkų, minko tešlą ir kepa duoną. Joms padeda du vyrai, kurie pripiauna ajerų, išvežioja gaminius.

„Sodžiaus" kooperatyvas gamina ir kirsniškių duonos girą, kurios kasdien parduoda po 400 litrų.

Maironio jubiliejus

Maironio gimimo 125-osios metinės bus minimos š.m. spalio pabaigoje. Kalbėdamas apie lietuvių tautos dainių ir „Lietuva brangi" autorių, prof. Konradas Kaveckas pasakė:

— Maironio eilėraščiai buvo panaudoti daugeliui dainų, kurioms muziką parašė komp. J. Naujalis ir kiti. „Lietuva brangi" melodija, kaip ir tekstas, išplaukia iš mūsų liaudies dainų, o poetas (Maironis) ją tarsi įdėjo į kiekvieno mūsų širdį. Ji kyla ir vėl slūgsta, gaivindama tą, kuris dainuoja, ir tą, kuris klausosi.

Mirė prof. A. Spelskis

Rugpjūčio 2 d. staiga mirė Vilniaus statybos instituto profesorius, arch. dr. Antanas Spelskis.

Gimęs 1918 m. Šiauliuose, Antanas Spelskis 1944 m. baigė VDU Statybos fakulteto architektūros skyrių ir nuo 1946 m. dėstė Kauno universitete, vėliau Politechnikos institute ir nuo 1971 m. — Vilniaus statybos institute. Paskelbė virš 70 mokslo darbų ir straipsnių architektūros klausimais.

Mirė prof. J. Stasiūnas

Rugpjūčio 3 d., eidamas 68-sius metus, Vilniuje mirė buv. operos solistas, baritonas, vėliau profesorius Jonas Stasiūnas.

Gimęs 1919 m. Kupiškio rajone, Ničiūnų kaime, Jonas Stasiūnas nuo 1941 m. dainavo Kauno operos teatre. 1948 m. baigęs Kauno muzikos konservatoriją, dainavo valstybinėje operoje, ir nuo 1962 m. dėstė Vilniaus valst. konservatorijoje. Jonas Stasiūnas daugiau kaip 40 metų atidavė lietuvių operos menui, sukurdamas daug vaidmenų Čaikovskio, Verdžio, Klovos, Račiūno ir kitų kompozitorių operose. Dainavo V. Klovos operoje „Pilėnai", kuri buvo įgrota plokštelėje. Iki pat mirties buvo Vilniaus valstybinės konservatorijos profesorius.

Naujas tiltas per Nerį

Vilniuje atidarytas naujas tiltas per Nerį. 205 metrų ilgio ir 23 metrų pločio tiltas jungia P. Cvirkos gatvę su Žvėrynu.

PALIKTA LIKIMO VALIAI

LIETUVOS JUBILIEJINIŲ IŠKILMIŲ ROMOJE LAPĄ UŽVERTUS NEPATENKINTI NET KUKLIAUSI LIETUVIŲ PAGEIDAVIMAI

Mūsų politinės ir bažnytinės vadovybių pasyvumas, pasireiškiantis ypač kritiškais tautinio ir valstybinio gyvenimo momentais, ne kartą lietuvių tautą paliko likimo valiai. Jei kas bandytų suregistruoti tokius permainingos Lietuvos istorijos momentus, tikriausiai turėtų prirašyti kelis tomus. Pats tragiškiausias ir baisiausias jų, tai sovietinės Rusijos, hitlerinės Vokietijos sąjungininkės, 1940 m. birželio 15 d. jėga ir smurtu įvykdyta Lietuvos okupacija. Lietuva, viso pasaulio valstybių pripažinta kaip tarptautinės teisės subjektas — lygus bei aktyvus dalyvis ir veikėjas, — buvo paversta paprastu objektu-daiktu — sovietinės Rusijos kolonija. Dėl kelių ištižėlių ministrų ir generolų bailumo nebuvo iššauta nė simbolinio pasipriešinimo šūvio. O visgi jiems Lietuvos Valstybė buvo suteikusi aukštą garbę ir užtikrinusi ne tik gerą, bet ir prabangų gyvenimą. Jų ant lietuvių tautos veido užkartai gėdai nuplauti jau per sekančių metų sukilimą ir per pokaryje įvykusį didvyrišką partizaninį karą dešimtys tūkstančių lietuvių patriotų-partizanų turėjo paaukoti savo taurias gyvybes nelygioje kovoje su nuožmiu rusiškuoju Lietuvos okupantu. Bet nežiūrint tų herojiškų jaunuolių taip gausiai pralieto kraujo norint pabrėžti, kad lietuvių tauta niekuomet nesutiks atsisakyti nuo laisvės ir valstybinės nepriklausomybės siekimo, Maskvos satrapai vis dar ir šiandien išdrįsta teigti, kad pati lietuvių tauta savanoriškai prisiėmė jos vergijos grandines.

Religinėje sferoje, kaip pavyzdį, imkime Lietuvos krikštą. Visiems yra žinoma, kad 1251 m. Lietuvos didysis kunigaikštis Mindaugas su šeima ir dvaru priėmė katalikybę, kad kiek vėliau jis, kaip **„filius specialis sanctae Romanae Ecclesiae“**, popiežiaus Inocento IV buvo karūnuotas Lietuvos karalium, ir kad jam prašant, buvo įsteigta Lietuvos vyskupija, priklausanti tiesiog popiežiui. Ir maždaug visi sąmoningesnieji lietuviai istorikai, jų tarpe Jonas Dainauskas, kun. dr. Ignas Urbonas, dr. St. Kuzminskas, o taip pat ir B. Kemežaitės redaguojamas „Tautos Gyvybės“ žurnalas, šiandien drįstantys aiškiai pasisakyti, sutaria tvirtindami, kad Mindaugo krikštas žymi krikščionybės pradžią Lietuvoje. Net lenkų Mokslų akademijos istorijos instituto Varšuvoje 1972 m. išleistame „Itinerarium Krola Wladyslawa Jagielly 1386-1434“ įrodoma, kad tikrasis Lietuvos krikštas buvo Mindaugo 1251 m. Tik Lenkijos bažnytinė hierarchija, kuriai rūpi iš Lietuvos krikšto sukrauti sau visai nepelnytą kapitalą, savaime suprantama, buvo ir yra arši „polska wiara“ įvedimo Lietuvoje šalininkė ir rėmėja. Tačiau ta „polska wiara“ iš tiesų maža teturėjo bendro su Kristaus evangelijoje skelbiamomis Dievo ir artimo meilės tiesomis. Jos pagrindinis tikslas — lietuvių sulenkinimas ir jų žemių užvaldymas. Taigi tos „wiaros“ siekiai nedaug kuo skyrėsi nuo piktų kryžiuočių kėslų. Visa kas buvo lietuviška, net kalba, lenkų kunigams buvo pagoniška, ir vargšas lietuvis jei norėjo užsitarnauti Kristaus žadėtosios dangaus karalystės, būtinai turėjo pasidaryti lenku ir išmokti lenkiškai. Tikrai nedaug istorijoje rasime panašių Dievo ir religijos išnaudojimo savo šovinistiniams tikslams pavyzdžių.

Bet lenkų kunigijos antilietuviškas nusistatymas dar labiau paryškėjo prasidėjus tautiniam lietuvių atgimimui, kuris tuoj buvo apšauktas kaip pagoniškas ir antikatalikiškas. Ir, deja, toks nusistatymas nė kiek nesušvelnėjo iki šiai dienai, ir jis reiškiasi stačiai akla ir labai nekatalikiška neapykanta lietuviams, kuriems Liublino unija turi būti palaidota visiems laikams ir kurie nesutinka būti sulenkinami.

Tačiau nepaisant to, dauguma lietuvių prisiderino prie mūsų bažnytinės hierarchijos nutarimo, šiais metais minėti, kaip Vatikane patarta, Lietuvos krikšto jubiliejų, ir taip prisidėti prie Lietuvos katalikų reikalų išgarsinimo. Su krikšto jubiliejumi, be to, buvo susietas ir Jurgio Matulaičio palaimintuoju paskelbimas. Kadangi Vatikano dokumentuose prie Matulaičio pavardės dar figūravo prikergtas ir lenkiškas Matulewicz, bandžiau „Tėviškės Žiburiuose“ (1986.VIII.26) paskelbtu rašinėliu „Būsimojo Palaimintojo pavardė“ kaip nors nusikratyti nuo to mums lietuviams nepageidaujamo lenkiško priedo. Nesulaukęs jokio atsiliepimo iš lietuvių dvasininkų vadovybės, nei iš vadinamųjų veiksnių (parašė tik, kiek man žinoma, A. Balašaitienė ir A. Juodvalkis), nutariau tiesiai kreiptis į Lenkijos bažnytinę hierarchiją, nusiųsdamas (1986.XI.11) šešiems jos aukščiausiems atstovams minėto straipsnio lenkiškus vertimus. Viliausi, kad bent vieną kartą per šešis šimtmečius jie parodys savo prielankumą lietuviams. Bet tai buvo tik naivi iliuzija. Ko gi pagaliau galima laukti iš tokių pasipūtėlių hierarchijos vadovų, kurių „wiara“ turi būti gana silpna, jei Lenkijos lietuviams jie draudžia susirinkti bet kurioje bažnyčioje ir pasimelsti lietuviškai.

Būčiau betgi neteisingas ir neobjektyvus, jei sakyčiau, kad popiežius nesistengė padaryti visa ką tik galėjo, kad išgarsinti Lietuvos katalikų reikalus ir kad parodyti jiems savo ir visos Katalikų Bažnyčios solidarumą. Ir tikriausiai viskas būtų praėję taip pat gražiai ir sklandžiai, kaip ir šv. Kazimiero jubiliejaus proga, jei iš popiežiaus pusės nebūtų buvę ketinama patenkinti ir lenkų užgaidas. Taikstymasis kalbant lietuviams apie Jurgį Matulaitį, lenkams — apie Jerzy Matulewicz, o šv. Petro bazilikoje — dar ir apie Giorgio Matulaitis seu Matulewicz negalėjo neapvilti lietuvių, o lenkams irgi nedaug naudos teatnešė. Lenkų dvasininkija visur stengiasi lietuvius piešti juodžiausiomis spalvomis, kaip kažkokias laukines būtybes. Bet, iš tikrųjų, lietuvių vardas pasaulyje yra labiau gerbiamas, negu lenkų, žinomų visiems savo įžūliu landumu ir grobuoniškumu. Ir tas svetimų pavardžių prievartinis sulenkinimas yra labai neigiamai vertinamas, ir užtat joks italų laikraštis neskelbė apie Matulewicz, o tiktai apie lietuvio vyskupo Jurgio Matulaičio beatifikaciją.

Manau, kad šis yra paskutinis kartas, kai man tenka rašyti Jurgio Matulaičio pavardės klausimu. Ir šia proga, norėčiau pareikšti savo paskutinį pageidavimą, ir būtent, kad mūsų kunigai bent kartą atsisakydami savo kozmopolitinės dvasios ir pasijusdami tik garbingais lietuviais malonėtų, pertvarkydami Marijampolės parapinėje bažnyčioje esantį antkapį, Jurgio Matulevičiaus vietoj įrašyti: JURGIS MATULAITIS.

Ir eikime prie gėdingo VLIKo antilietuviško išsišokimo, paskelbto specialioje š.m. gegužės 6 d. „Eltos Informacijų“ laidoje. Aš pats „Europos Lietuvyje“ (1986. III.27), ir italų kalba laiške (1986.V.13), adresuotame Jo Šventenybei Jonui Pauliui II rašiau apie lietuvių jubiliejaus proga reiškiamą karštą pageidavimą: **„matyti senąją pagoniškosios Lietuvos sostinę Vilnių, nuo kurio buvo pradėtas Lietuvos krikštas, ir katalikiškosios Lietuvos sostinę, šį miestą paskelbiant „de facto“ ir „de jure“ Lietuvos bažnytinės provincijos centru“** ir, savaime suprantama, tikėjausi susilaukti kiek galima platesnio išeivijos pritarimo. Bet be Lietuvių Bendruomenių raštų atsiųstų Vatikanui, neteko girdėti apie jokį kitą pareiškimą. Be abejo, laukiau ir VLIKo pasisakymo, bet būtų buvę žymiai geriau, jei šis komitetas būtų ir toliau tūnojęs savo įprastoje letargijoje, nekaip išėjęs viešumon su tokiu kvailų išpuoliu prieš gyvybinius Lietuvos interesus.

Lenkijai žlungant, Lietuvos vyriausybė jei nebūtų buvusi tokia lepšė, galėjo ir turėjo pasekti pačios Lenkijos duotu pavyzdžiu. Kaip Lenkija, tuoj po nacistinės Vokietijos Sudetų okupavimo, 1938. X.2 pasiskubino užgrobti Čekoslovakijos Tešyno (Teschen) sritį, taip ir Lietuva, pasirinkusi sau tinkamiausią momentą, be jokių užsieninių raginimų, turėjo atsiimti savo senąją istorinę sostinę Vilnių, neteisėtai smurtu ir jėga Lenkijos užimtą. Bet, deja, taip neįvyko, ir mes turime remtis konkrečiais faktais, o ne iš piršto išlaužtom paskalom, kurių ir Vatikano sluoksniuose nestokoja. Jokiu būdu ypač negalime prileisti, kad, sprendžiant Lietuvos sostinės klausimą, būtų pasikliaujama „Vatikano autoritetingais šaltiniais“, visai jų konkrečiai nenurodant, arba tvirtinama, „kad oficialus Vilniaus arkivyskupijos klausimo išsprendimas reikštų Lietuvos aneksijos prie Sovietų Sąjungos pripažinimą“, nepateikiant net menkiausio Vatikano dokumento. O VLIKas, ir prie geriausių norų, negalėjo jo pateikti, nes niekas tokių nesąmonių Vatikane oficialiai negalėjo kalbėti. Tai gal tik utopiškos svajonės Lenkijos bažnytinės hierarchijos, kuri norėtų išsaugoti Lenkijos viešpatavimo pretenzijas į ankščiau rytuose ir į dabar vakaruose užgrobtas svetimas žemes, ir per lenkams pataikaujančius lietuvius skleidžia tokius tik Lenkijai naudingus gandus.

Nėra abejonės, kad 1939 m. Lietuvos valstybinis suverenitetas dar nebuvo nei apribotas, nei pažeistas. Todėl ir Maskvoje 1939.X.10 pasirašyta Lietuvos — Sovietų Sąjungos savitarpio pagalbos sutartis, bei joje numatytas Vilniaus perleidimas Lietuvai, tarptautinėje plotmėje buvo sutikti normaliai, be ypatingo susirūpinimo, nes buvo manoma, kad Sovietų Sąjunga laikysis visuotinai pripažinto tarptautinės teisės principo: **pacta sunt servanda.** Ir tuoj po to įvykęs Lietuvos kariuomenės įžygiavimas į Vilnių nesukėlė jokios priešingos užsienio valstybių reakcijos. Dėl visa ko, ryšium su Vilnium dar tenka paminėti ir Lietuvos pašto 1939.X.10 išleistą seriją trijų ženklų: **Vilnius — Lietuvos sostinė; Gediminas — Vilniaus įkūrėjas; Trakai — Vytauto tėviškė.** O kiek tai liečia Vatikaną tenka priminti, kad, jau po Vilniaus grąžinimo Lietuvai, Lietuvos — Šventojo Sosto santykiai ypač pagerėjo su 1940.II.12 paskyrimu Lietuvai nuncijaus arkivyskupo Aloyzo Centoz. Taigi jei Vatikanas būtų turėjęs ką nors prieš Vilniaus perleidimą Lietuvai, jis tikriausiai būtų šiuo reikalu pasisakęs pirm skirdamas naująjį nuncijų. Konkordatas, pasirašytas 1927. IX.27 tarp Lietuvos vyriausybės ir Šventojo Sosto, buvo nutrauktas 1940.VI.26; vadinasi jau Lietuvos okupacinio režimo, kuris nuncijui įsakė per 2 dienas apleisti nunciatūrą, ir dviejų mėnesių bėgyje išvykti iš Lietuvos. Apaštalų Sosto atstovybės veikimas Lietuvoje baigėsi 1940.VIII. 13 d.

Ir asmeniškai esu todėl įsitikinęs, kad jei visi išeivijos lietuviai ir jų organizacijos būtų išvystę vieningą ir suderintą akciją Vatikane dėl Vilniaus „de jure“ pripažinimo Lietuvai, šią akciją neabejotinai būtume laimėję. Bet koks iš mūsų pusės absurdas — Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas išeina ginti Lenkijos grobuoniškas pretenzijas į Lietuvos sostinę. Niekas tačiau ir dabar neturi perdėtai džiaugtis ryškiu Lenkijos favorizavimu ir net tokio kuklaus lietuvių prašymo nepatenkinimu, nes tai tikrai nepasitarnauja Popiežiaus ir Šventojo Sosto autoriteto įtvirtinimui ne tik lietuviuose, bet ir kitose Lenkijos kaimyninėse tautose, kurios visos turėjo progos patirti lenkų grobuoniškumą, vykdomą dažniausiai Dievo vardan. Lygiai kaip tam nepatarnauja ir **lenkiškos** Vilniaus arkivyskupijos parodijos palaikymas Baltstogėje.

Juozas Gailius

LSS Anglijos Rajono Albumas 1947-1983

GAUSIAI IR SKONINGAI ILIUSTRUOTAS ALBUMAS VAIZDŽIAI PRIMI DARBŠČIĄ IR GRAŽIĄ LIETUVIŲ SKAUTŲ VEIKLĄ ANGLIJOJE, 1947-1 ALBUMAS YRA DIDELIS ĮNAŠAS LIETUVIŲ ISEIVIŲ SPAUDOJE, TIKR VERTAS ĮSIGYTI BEI KITIEMS PADOVANOTI.

LEIDĖJAI: LSS EUROPOS RAJONAS. KAINA: 12 sv.
Gaunama: Lithuanian House Ltd., 1-2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.
Įpakavimas ir paštas 2 sv. Taip pat galima gauti pas:

s. kun. dr. S. Matulis,
Lietuvių Židinys,
16, Hound Street,
West Bridgeford,
Nottinghame NG2 6AH
Tel. 0602-821892.

s. A. Jakimavičius,
10, Fraser Road,
Manchester, M8 6HH.

s. S.B. Vaitkevičius — Paštu užsaky
325 Eastfield Road,
Peterborough,
Cambs. PE1 4RA.
Tel. 0733-41705.

V. Gurevičius,
Bradfordo Lietuvių Klubas „Vytis“,
5, Oak Villas,
Bradford, BD8 7BG
Tel. 0274-496357.

Albumas ir persiuntimas į užsie
$25 USA.
Banko čekius užrašyti Lithuanian S
Association vardu.

Vasario 16 Gimnazija

EGLĖ — ŽALČIŲ KARALIENĖ ROMUVOS PARKE

13b klasės vadin. laisvieji klausyt arba jau viduriniąsias mokyklas b užsieny mokiniai, birželio 2 pavakary muvos parke prie kanalo, įscenizavo tologinę lietuvių pasaką apie žalčių k lienę Eglę. Jūra buvo kanalas, o kr puta — muilo burbulai. Eglės vaidm atliko Albertas Kaluzevičius, Žalčio Saulius Rosales, Eglės tėvai — Mar Aleksejūnaitė, jos broliai — Andrian tinas, Ąžuolas — Cecilija Janulion Beržas — Julija Žemaitytė, Drebulė Betina Bačelytė, Išmintingoji močiutė Analija Gaidimauskaitė, Pasakotoja Indrė Čuplinskaitė. Vaidinimas buvo ros lietuvių kalbos pratybos, o kartu laisvalaikio pramoga.

GEDIMINAS ŠLIKAS

Tęsinys (21)

KRUVINA VASARA

APYSAKA-ROMANAS

Maironis nesivaržydamas perėjo prie žodžio „tu“. Jis visai nepaisė kokių nors mandagumo taisyklių.

— Kuris iš mūsų lietuvių tampa SS karininku? — piktai paklausė jis ir numetė žemėn nuorūką.

— Karininku gal ir ne, bet mes patys priklausome tai SS.

—Manęs niekas daug neklausė. Sumedžiojo kažkur geležinkelio stotyje ir labai iškilmingai išporino, kad aš galiu pasitarnauti Reichui. Kur čia negalėsi, kai nebeturi darbo. Iš profesijos aš auksakalys. Bet šiandien būdamas doras nieko neuždirbsi. Auksą ar papuošalus galima įsigyti tik iš kareivių, spekuliantų ar šiaip visokių sukčių. Nešvarus tai auksas. Kas žino iš ko atimtas ir kieno krauju nuplautas... Neturėdamas žaliavos nieko negali veikti. Antra vertus, kas šiandien domisi amatininko darbu? Turtingieji įsigyja papuošalus iš užsienio. Nežinau kokiais keliais, bet tai ir nesvarbu. Doram auksakaliui nėra darbo...

— O jūsų smuikas?

—Koks smuikas? — nustebo jis, griežtai žvelgdamas į mane.

— Aš girdėjau, kaip jūs grojote Anykščių geležinkelio stotyje...

— A, tai ir patį ten sužvejojo? Ir koks kipšas mus ten nudangino? Aš norėjau į Uteną, pas pažįstamus, bet nieko iš to plano neišėjo.

Nutilo ir vėl susiieškojo cigaretę. Norėjo jau uždegti ją, bet, matyt, vėl apsigalvojo.

— Negerai ant tuščio skrandžio daug rūkyti, — pasakė jis ir šyptelėjo. — Ar ne taip kalba medicina?

— Rūkyti iš viso nesveika. Bet kas iš žmonių daro tik tai, kas jiems naudinga?

— Teisingai pasakyta. Dar jaunystėje žmonės kalbėjo, kad aš gabus muzikai ir kad man lemta būti smuikininku. O aš spjoviau į muziką ir mokiausi auksakalystės. Gal būčiau ir nespjovęs, bet tėvas neturėjo lėšų vaikiškoms užgaidoms, kaip jis vadino mano palinkimą muzikai. Karts nuo karto pats lavinausi, vėliau įsigyjau gerą smuiką. Aš savamokslis muzikantas.

— Jūs tikrai labai gerai grojate. Net negalima patikėti, kad jūs nelankėte konservatorijos.

— Konservatorija... Pagrodavau kokiame restorane ir tiek. Kartais, kai žmogus susimąstai apie gyvenimą, ar kai liūdesys spaudžia širdį, mėgstu pravirkdyti savo instrumentą. Bet negalvok, kad mane vokiečiai dėl to atgabeno į Vilnių. Aš kurį laiką tarnavau pasienio policijoje, gerai kalbu lenkiškai, pažįstu Vilniaus apylinkes. Tik todėl pasidariau jiems reikalingas. Nebūčiau buvęs bedarbis, gal nebūtų manęs ir užkabinę...

— Galėjote juk pasakyti, kad nenorite į tą grupę...

— O, viskas ne taip jau paprasta, mano mielas. Man pasiūlė rinktis: darbui į Drezdeną ar į SS eiles. Nenorėjau išsidanginti į svetimą kraštą

— Dievai žino, kur mus dar išdangins, — pastebėjau aš.

— Ne taip jau toli. Jau rytoj teks pasiekti Klainius. Tai kažkoks kaimas tarp Druskininkų ir Suvalkų. Netoliese esančiose Augustavo giriose lenkai organizuoja partizanus kovai su vokiečiais. Ten reikės mums sužinoti, kas duoda jiems ginklus, kiek tokių partizanų yra, kokiuose kaimuose jie susispietę. Viskas daroma perdaug jau paslaptingai. Nevalia net sužinoti kito pavardę. O mane daugelis pažįsta ir jiems aš esu ne kas kitas, kaip Maironis.

— Tokios ekspedicijos daromos slapta ir aš gerai suprantu mūsų vadovybę, — sakau aš, lyg būčiau gerai patyręs tokiuose dalykuose.

— Paslaptingumo nestinga. Vienu du vyksime į Klainius ir ten lauksime kol susirinks kiti vyrai. Baisiai įdomu. kas tai bus per gauja...

Mane kiek pykino sarkastiški Maironio išvedžiojimai. Kovos grupės negalima buvo vadinti gauja. Matyt, atspėjęs mano mintis, jis kiek pataisė savo samprotavimus:

— Paties nelaikau kokiuo nors valkata. Bet mes kiti tikrai ne kažin ko verti.

— Pažįstate jau ir kitus?

— Ne, tik Arminą, bet nesunku suvokti, kas bus tie kiti.

Nutilę įėjome į plačią ir gyvą gatvę. Praeivių minioje vyravo žalsvos, juodos, mėlynos ir dar kažin kokios uniformos, visur skambėjo vokiečių lenkų ir baltarusių kalbos. Tik retkarčiais buvo galima išgirsti vieną kitą porą kalbant lietuviškai. Vakaras buvo šiltas ir daugybė margaspalvių moterų suknelių dar labiau pagyvino miesto gatvių vaizdą. Gatvių pakraščiuose augančios liepos buvo pasidengusios švelniais, žalsvais pumpurais ir viliojo sustoti prie jų, giliai įkvėpti pavasario dvelkimu persunktą orą. Iš kažkur sklido skardus juokas, kažkas bandė dainuoti linksmą dainelę. Ir ne ta daugybė uniformų, tikrai nebūtų buvę galima patikėti, jog netoliese siautė karas.

— Eisime pas Stefaniją. Ten galima neblogai pavalgyti ir ko nors išgerti. Mano ir skrandis tuščias ir gerklė išdžiūvusi, — šypsodamasis pareiškė man Maironis. Nežinau, kas buvo toji Stefanija, bet kai Maironis priminė valgį, aš irgi pajutau alkį.

Gatvė, kuria ėjome, darėsi vis platesnė ir gyvesnė. Šaligatviai tiesiog buvo nusėti žmonėmis. Vieni stov būreliais ir šnekučiavosi, kiti dairė parduotuvių langus, treti tiesiog sp sojo į gatvę ir jos praeivius, kriti žvilgsniu permesdami tai rūbus, avalynę, tai eiseną.

Laviruodami tarp praeivių ir sm suolių, mes praėjome kelias kryžke ir pagaliau sustojome prie dide šviesių namų. Įėjimas į juos bu įrengtas pastato kampe, kuris didž vosi raudonos medžiagos stogeliu v plačių, juodų durų.

— Na, eime į vidų. Senajam M roniui ten tikrai bus vietos, — pak tė mane Maironis ir paspaudė d rankeną.

Restorano ar kavinės vidus sken prietemoje, kurią skleidė raudonu deklu pridengtos lempos. Ir iš vi didoka, žmonių prisigrūdusi s tiesiog mirgėte mirgėjo raudona sp va. Langų užuolaidos buvo raudon staltiesės — raudonos, padavėjos vėjo raudonas sukneles; žemaūgis, džiūvęs žmogėnas prie bufeto bu užsivilkęs raudoną liemenę.

Kaip tik tą išdžiūvėlį ir prašnek Maironis.

— Vietos dviems, Stepai!

— O, ponas Maironis, — pag biai nusilenkė šis, peržvelgdamas m sų abiejų naujus rūbus, — jei tik j malonėsite į antrąją pusę...

(Bus daugiau)

Keliaujantiems Anglijoje

KELIONĖS PO ANGLIJĄ ĮSPŪDŽIAI

Londono, West Midlands, Stratford upon Avon, Blenheim Palace.

Daugumas turistų pirmą kartą laivu arba lėktuvu atvykę į Angliją pasitenkina aplankydami Didž. Britanijos sostinės Londono įžymybės: — Buckingham Palace (karalienės Elžbietos II rezidenciją); Westminster Hall (Parlamentą); Tower of London (istorinę karalių rezidenciją, brangenybių, karūnacijos insignijų saugovę ir kalėjimą); Westminster Abbey ir St. Paul's Cathedral (žymias katedras); British Victoria ir Albert Science arba Natural History Museum (du iš daugelio muziejų); Wallace Collection ir Tate Gallery (meno paveikslų parodas); Madame Tussaud's (panoptikumą); Old Bailey (teismo rūmus); įvairius teatro ir kino sezonalinių veikalų spektaklius.

Skubantiems užsienčiams ir nakvojantiems 2-3 naktis Londone, turistų informaciniai biurai siūlo pasinaudoti „Sightseeing Tour" autobusu. Turintiems daugiau sterlingų ir laiko pataria pėstiems aplankyti svarbiausias prekiavimo gatves: Oxfordo, New Bond, Regent ir Piccadilly. Norintieji pažinti šios salos spaudos centrą, turi apsilankyti Fleet Street laikraščių redakcijose. Hyde Parke — Speakers corner, kalbėtojų kampą — kur kiekvienas gali pareikšti savo nuomonę, o „Regent's Parko Zoo" galima pamatyti Pandą iš Kinijos. Kensingtono sodo ir St. James parko idilinės oazės miesto „mūrų dykumoje", ne tik poilsio ieškantiems miestiečiams, bet, nesvetingame didmiesčio triukšme ir tvaike, yra puiki užuovėja šalies augalams, gyvuliams ir paukščiams.

Harrods, Selfridges, Maks & Spencer ir kituose prekybiniuose centruose galima pirkti „ką širdis trokšta".

Plaukiantiems River Thames upės ekskursiniais motorlaiviais atsiskleidžia nauja, nuostabi panorama. Pakeliui į Šiaurės jūrą būtina išlipti astronomijos, žvaigždžių ir dangaus kūnų mokslo, visame pasaulyje pagarsėjusiame Greenwicho mieste, nuo 1883 m. žinoma kaipo „nulinio meridiano" observatorija.

Stratford upon Avon. Britų geležinkeliu iš Londono Euston stoties, po vienos valandos kelionės traukiniu ir persėdus į autobusą, už pusvalandžio esame William Shakespearo gimtinėje, Stratford upon Avon.

William Shakespearas gimė 1564 balandžio 23 d. ir mirė 1616 metais gimtajame Stratford upon Avon, sulaukęs 52 metus. Jis lankė vietinę „grammar school" (vid. mokyklą), kurios auklėtojais buvo Oxfordo universitete studijavę pedagogai. 18 m. sulaukęs, W.Š. vedė 8 metus senesnę, turtingo ūkininko dukrą, Anne Hathaway. Jie susilaukė vaikų. Tai normali biografija, kuria niekas nesidomėtų, jeigu Shakespearas nebūtų tapęs „Master of English drama" — angliškos dramos meistru.

Vasaros atostogų metu, atviruose dviaukščiuose autobusuose tūkstančiai turistų aplanko Henley gatvėje esančius W.Š. gimimo namus, jo žmonos Anne Hathaway gyvenamąjį namą ir ūkinius trobėsius, kurių architektūros išorė dalinai primena Mažosios Lietuvos Kuršių pamario Labguvos apskrityje, Isės kaime, arba, Kuršių užmario, prie Juodkrantės stovinčius prieškarinius žvejų namus. Šiuos šiaudinių stogų trobesius nepuošia, kaip Lietuvoje, ornamentiniai žirgeliai. Gyvenamųjų namų prieangė, virtuvė, kambariai, erdvūs ir šviesūs, daugumoje apstatyti ąžuoliniais baldais. Lauko sienos mūrinės-akmeninės, viduje medinės. Kambarius apšildo akmeninės krosnys. Susidaro vaizdas, kad šių trobesių savininkai buvo pasiturį ūkininkai.

Mūsų palydovė autobuse, vyresnio amžiaus mokytoja, kalba į mikrofoną greitai-tarmiškai. Ji sustabdė autobusą šalia W.Š. vardo karališkojo teatro, kuriame šiemet vaidinami 5 W.Š. veikalai. Spektakliams bilietai išparduoti dar žiemos metų. Lengvai įeiname į Elžbietai I-ajai skirtą filminę apžvalgą, kuri trunka 25 minutes. Ilgiau sustojame prie parapijos bažnyčios (Holy Trinity Church), kurioje palaidotas aktorius, dainius ir dramaturgas William Shakespeareas ir jo šeimos nariai.

Prieš 50 metų lankydamas Klaipėdoje Vytauto Didž. vardo gimnaziją, mokytojų Storostos ir Užpurvio dėka, mokiausi anglų kalbos, literatūros, istorijos ir apie žmones ir kraštą. Jau tada norėjau aplankyti „West Midlands — W. Shakespear Country". Hitlerio karo troškulio vadovaujama ekspansyvinė Vokietijos politika 1939 m. sutrukdė mano užsimojimą. Vokiečių Luftwaffės 1940 m. subombarduotos Coventry katedros griuvėsiai, 1987 m. atkreipė mano dėmesį į karo metu padarytą žalą. Kodėl žmonės taip elgiasi? Atrodo, kad humanistas W.Š. mėgino 35 kartus savo teatriniuose veikaluose rasti atsakymą, į šį net šiandien žmoniją tebekamuojantį klausimą. Jo pasaulėvaizdis nieko bendro nebeturėjo su viduramžine, pomirtiniam gyvenimui skirta filosofija. W.Š. scenovaizdžių veikėjai (nors karališkos kilmės) tačiau paprasti žmonės, kurių sąžinė nerimauja, kurių moralė prisipažįsta kaltais, tai yra paklusta ne antgamtinei įtakai, bet socialiniai pripažintoms taisyklėms.

Senovės graikų švietimo idealai, renesanso laikų dvasinis sąjūdis atsispindi W. Š. kūryboje. T a r p 1596 ir 1607 metų, jo dramos „Romeo ir Juliet", „Othello", Karalius Learas" ir kiti veikalai Londono ir provincijos vyriaujančiuose teatruose pasiekė viršūnę. Baigdama savo išvedžiojimus mūsų palydovė pabrėžė, kad iki šiai dienai W.Š. laikotarpio ir kūrybos tyrinėtojai katalikai, protestantai ir laisvamaniai giria jo geniališkumą, žmonių ypatybių charakterizavime...

Prieš grįždami atgal į Londoną, kartu su žmona „įsiamžinome" W.Š. gimtinės svečių-lankytojų knygoje.

Oxford — Blenheim Palace. Turizmas Anglijoje, kaip ir kituose pasaulio kraštuose, priklauso vienai gražiausiai augančių pramonės šakų. Ne tik akcinės bendrovės, bet ir kilniųjų luomų nariai vis labiau eksploatuoja protėvių palikimą komerciškai. Pavyzdžiui už 4,50 sv. gali apžiūrėti 11 iš 200 Blenheim palace kambarių, jų tarpe ir Winstono Chruchillio gimimo kambarį. Winston Spencer Churchill gimė 1874.XI.30 d. Blenheime ir mirė 1965.I.24 d. Londone. Karalienė Anne, už didelius nuopelnus mūšyje, prie Blenheimo ant Dunojaus upės kranto, 1704 m., prieš bavarus ir prancūzus, padovanojo John Churchilliui, pirmajam Marlborough kunigaikščiui, 2200 akrų žemės sklypą ir leido ant jo (1705-1722) pastatyti pagrindinę rūmų dalį. Šiandien Blenheim Palace gyvena XI-tasis Duke of Marlborough. Spintose patalpinti porcelianiniai rykai iš Meisseno, 1730 m. gauti, mainais už pusšimtį medžioklinių šunų iš Lenkijos-Lietuvos-Saksonijos karaliaus Augusto. Ne vien kilimai, skulptūros arba 10,000 tomų knygų biblioteka pritraukia lankytojus iš Šiaurės Anglijos, Kanados, Australijos ir USA. W. Chruchillio nuopelnams priminti yra išstatyta biografinė paroda, kurioje lyg piligrimai, turistai klausosi ir stebi audio-visualinį filmą, rodantį W. Churchillio universalumą mene, literatūroje ir politikoje.

1953 m. W. Churchillis buvo išrinktas literatūrinės Nobelio premijos laureatu...

Ventės Ragas

VOKIETIJA

KVIETIMAS

Š.m. spalio 23-25 dienomis, B. Godesberge, Annaberge, Lietuvių kultūros draugija rengia metinį savo narių, bei jų draugų suvažiavimą.

Programoje

Penktadienį, spalio 23 d.

18.00 val., suvažiavimo atidarymas, susipažinimas, menininkės Batūraitės-Lemkienės parodos pristatymas. Vakarienė 19.00 val.;

Šeštadienį, spalio 24 d.

9.00 val. — Pusryčiai;

10.00-11.00 — Draugijos valdybos ataskaita, diskusijos, tolimesnės veiklos gairės. Naujos valdybos rinkimai.

11.00 val. — Pilies reikalų vedėjas Andrejs Urdze papasakos apie kultūrinę ir ekonominę namų padėtį ir ateities planus.

12.00 val. — Pietūs;

14.00 val. Referatas: „Naujі vėjai ir jų rezultatai Lietuvoje „atvirumo" ir „persitvarkymo" sąlygomis".

15.00 val. Kavos pertrauka;

16.00 val. V. Natkevičiaus paskaita apie lietuvių filosofą, teologą ir poetą — — Prof. Antaną Maceiną.

18.00 val. Vakarienė;

19.00 val. Koncertas. Žymūs lietuviai menininkai išpildys klasikų kūrinius.

Operos solistė, R. Štrauso ir Mendelsono konkursų laureatė Vilija Mozūraitytė.

Smuikininkai: Henrieta Mozūraitytė ir Michael Kollars.

Pianistė, universiteto profesorė Raminta Lampsatytė-Kollars.

Programoje — lietuvių klasikų (I) ir Vakarų klasikų (II) kūriniai.

Spalio 25 d. po pusryčių važiuojame į lietuviškas pamaldas Mainze.

PRIE DARIAUS IR GIRĖNO PAMINKLO

TRADICINIS SĄSKRYDIS SOLDINE

Sekmadienį, liepos 19 d. Ščecino apylinkės lietuviai suvažiavo į Pščelniką (Soldin) prie Dariaus-Girėno paminklo tradiciniam sąskrydžiui. Prie paminklo praeitais metais pastatytoje pastogėje Julius Sanvaitis, paminklo globėjas, įrengė lietuvių spaudos ir knygų parodą.

54-ųjų metinių išvakarėse lenkų laikraštis „Kurier Szczecinski" (VII.15) atspausdino J. Lawrynowicziaus straipsnį apie Dariaus-Girėno paminklą, esantį netolimame miške ir jo istoriją. Taip pat įdėjo dvi paminklo nuotraukas. Tas priminė apylinkės gyventojams apie tragedijos sukaktį. Todėl, šalia 30-ties lietuvių, sekmadienį prie paminklo susirinko ir dvigubai tiek lenkų.

Prie paminklo buvo padėti vainikai ir pasakytos kalbos.

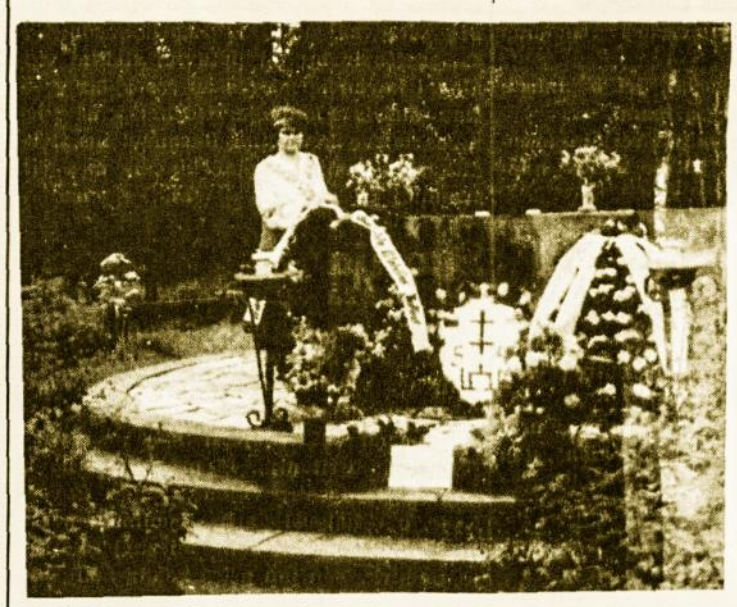

Minėjimą užbaigus prie Dariaus ir Girėno paminklo.

Parodėlė Dariaus ir Girėno Dieną, 1987.VII.19 Soldine.

BERLYNO 750 M. SUKAKTIS

Šiais metais visa Vokietija švenčia didžiausio miesto 750 metų įkūrimo jubiliejų. Visokios pramogos tęsiasi jau visus metus. Galima sakyti, kad pirmasis švenčių pusmetis jau užsibaigė.

Vakarų Berlyne jubiliejiniai įvykiai prasidėjo balandžio pabaigoje. Ypač paminėtini yra iškilmių aktas, apsilankymai karalienės Elžbietos II-sios, JAV prezidento R. Reagano ir Prancūzijos prezidento Fr. Mitterand buvusioje Vokietijos Reicho sostinėje, o taip pat Vladimiro Horovico koncertai, teatrų premjeros, parodos, sporto šventė, kurioje dalyvavo 120,000 asmenų. Šita sporto šventė buvo didžiausias sportininkų susitikimas Vakarų Vokietijos istorijoje ir kartu didžiausia reklama miestui.

Rytiniame Berlyne iškilmės ryšium su miesto įkūrimu buvo pravestos birželio pabaigoje, įkūrimo jubiliejus buvo švenčiamas su dar nematytu ištaigingumu ir puošnumu. Rytų Berlyno centre apie 6 valandas traukė ilgos žmonių eilės, o susirinkusiems partijos ir vyriausybės pareigūnams bei smalsuoliams buvo parodytos apie 300 teatro scenų iš Berlyno miesto istorijos.

Kaip žinoma paskutiniojo karo pabaigoje Berlynas buvo okupuotas Raudonosios Armijos. Pagal Potsdamo konferencijos nutarimus Berlynas padalinamas į 4 sektorius ir 1945 m. vasaros metu amerikiečių, britų ir prancūzų karinės pajėgos atsikelė į Berlyną.

Dar ir dabar Berlynas yra Vokietijos didžiausias miestas. Miesto teritorija yra 882 km² dydžio, Vakariniam Berlynui atitenka 479 km² t.y. 54,3 proc., o Rytiniam Berlynui 403 km² (45,7 proc.). Gyventojų skaičius Berlyne palyginti su prieškariniais metais (4,5 milijonai) yra gerokai sumažėjęs. Berlyne dabar gyvena 3,3 milijonai gyventojų, tame 2,2 milijonai vakarinėje miesto dalyje, o 1,1 milijonas Rytiniame Berlyne, kuris yra Vokietijos Demokratinis Respublikos (VDR) sostinė. Kas liečia buvusio Reicho sostinės vakarinę dalį, tai galima teigti, kad jos paveldėtojais yra pasidarę 5 miestai VFR: Bona, Muensteris, Duesseldorfas, Muenchenas, Frankfurtas ir Hamburgas. Bona perėmė buvusį vyriausybinių įstaigų centrą, kuris prieš kariniais metais Berlyne radosi apie Wilhelmstrasse. Kaimyninis Bad Godesberg miestas perėmė iš Berlyno Tiergarten miesto dalyje reziduojančias diplomatines pasiuntinybes.

Duesseldorfas iš Berlyno paveldėjo madų ir aprangos pramonę, kuri anksčiau radosi Berlyne Splittermarkt vietovėje.

Muenchenas po karo pritraukė filmo ir kultūros darbuotojus, kurie prieš karą rinkosi Gedaechtniskirche arba Babelsberge, netoli Berlyno. Muenchenas kartais ir vadinamas slaptąja Vokietijos sostine.

Frankfurtas paveldėjo iš Berlyno finansinę biržą. Su birža į Frankfurtą persikėlė ir bankai.

Hamburgas pasidarė Kochstrassėje buvusio Reicho sostinės laikraščių kvartalu. Dabar Berlyne randasi Špringerio leidyklos aukštasis namas. Žymusis prieškarinis Ulšteino spaudos centras atrado savo būstinę Hamburge, kur spausdina žymius žurnalus „Spiegel", „Stern" ir savaitraštį „Zeit".

Oficialioji Berlyno miesto įkūrimo data yra laikoma 1237 m., kada istoriniuose šaltiniuose menama Coelln vardu, o 1244 m. — Berlin vardu vietovės. 1307 m. jos pasistato bendrą rotušę. Amžių bėgyje Berlyno apgyvenamoji teritorija vis didėjo. 1470 m. Berlynas pasidarė rezidenciniu miestu. Berlyno gyventojų skaičius sparčiai nedidėjo. Per trisdešimties metų karą (1618-1648) miestas buvo smarkiai apniokiotas ir jo gyventojų skaičius nusmuko iki 6000. Berlyno suklestėjime didelę reikšmę turėjo kurfiurstas Friedrich Wilhelm, kuris atstatė nusmukusį ir nuniokiotą miestą. Jis įkūrė prekybos kampanijas ir fabrikus, iškasė kanalą, kuriuo sujungė Spree ir Oderio upes ir taip sukūrė Berlyno centrą. Friedrichas Didysis (1740-1784) padarė Berlyną Prūsijos sostine, ir ji pradėjo lenktyniauti su kitomis Europos sostinėmis. Jo viešpatavimo metu Berlynas pasiekė 150,000 gyventojų skaičių. Napoleono viešpatavimo metu Berlynas buvo dvejis metus (1806-1808) okupuotas Prancūzijos. Po Napoleono atsistatydinimo ir ištrėmimo prasidėjo naujoji Berlyno klestėjimo epocha. Architektai Schinkel, Rauch ir Lenné pastatė naująjį Berlyną. Jau 1810 m. buvo įkurtas Berlyno universitetas, kuriame dėstė žymūs mokslo žmonės: Hegelis, Fichte, Ranke ir kt. Pasaulinę reikšmę Berlynas pasiekė Bismarko laikais.

Kada 1871.I.18 Vilhelmas I tampa vokiečių kaizeriu, ir tuo pačiu metu prasideda Vokietijos Reicho įkūrimas. Berlynas pasidarė visos Vokietijos sostinė su 826,000 gyventojų. Žymiausias to laikotarpio įvykis yra Berlyno kongresas (1878), kuriame Bismarkas sąžiningai tarpininkauja, kad būtų užbaigtas karas tarp Rusijos ir Turkijos.

Pirmojo pasaulinio karo įvykių išdavoje paskutinis Vokietijos kaizeris Vilhelmas II. atsistatė ir išvyko į Olandiją, o nuo Reichstago Berlyne paskelbiama Vokietijos respublika. Po pirmojo pasaulinio karo, užsibaigus infliacijai, Vokietijoj klėsti taip vadinamieji auksiniai „dviedešimtieji metai". Berlynas tada buvo ypač išgarsėjęs savo kultūrine pasiūla, kaip tai teatras ir filmas. Nacių laikais vienas iš žymiausių įvykių Berlyne buvo XI olimpinės žaidynės, kurios įvyko 1936 m. Antrojo pasaulinio karo bėgyje, maždaug nuo 1943 m. Vokietijos sostinė buvo smarkiai bombarduojama ir pasidarė griuvėsių kalva. Dabar, palyginant Berlyno amžių su kitais žymiais Europos miestais, galima teigti, kad jis yra lyg koks „jauniklis". Paryžius jau pirmame amžiuje žinomas, kaip romėnų kolonija ir Cezario vadinamas — Lutetia Parisiorum. Maždaug tokio pat senumo yra ir Londonas, Maskva tebuvo įkurta apie 1147 m. Taigi Berlynas ir Maskva maždaug tokio pat senumo. Šitose abejose sostinėse 1939 m. buvo pasirašytas Hitlerio-Stalino paktas, kurio išdavoje pasikeitė ne tik visa Vokietija, bet ir pats Berlynas.

Dabar kas liečia berlyniečius galima teigti, kad jie yra linksmi ir praktiški. Pvz., Hitleriui ateinant į valdžią, per paskutinius laisvus rinkimus 1932 m., tik 29 proc., berlyniečių balsavo, kai tuo tarpu visoje Vokietijoje beveik 44 proc. balsavo už nacius.

Teigiama, kad bavaru, sakysim muencheniečiu, reikia gimti, o berlyniečiu žmogus tampa, kada jis keletą metų Berlyne išgyvena. Ateivis kažkaip greitai pramoksta vietinę šneką. Berlyno gyventojai jau nuo senų laikų yra ateiviai iš provincijos. Berlyne yra dažnai vartojamas toks posakis: „Berlyne nėra tikro berlyniečio, kuris nebūtų kilęs iš Silezijos".

J. Kokštas

VLIKo VEIKLA

VYRIAUSIO LIETUVOS ISLAISVINIMO KOMITETO SEIMO

ĮVYKSIANČIO 1987 M. SPALIO MĖN. 9-11 D.D. AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS SALĖJE

1465 RUE DE SEVE, MONTREALYJE, KANADOJE

Siūloma

DARBOTVARKĖ

SPALIO 9 d., Penktadienis, 7:00 v. vak. — Seimo atstovų ir visuomenės pašnekėsys.

SPALIO 10 d., Šeštadienis, 9:00 v. ryto — Seimo atstovų ir svečių registracija.

Pirmas posėdis — 9:30 v. ryto.

1. Seimui rengti komiteto pirmininko žodis — J. Šiaučiulis.
2. Seimo atidarymas — VLIKo Valdybos pirmininkas, Dr. Kazys Bobelis.
3. Invokacija, Kun. P. Dilys.
4. Seimo prezidiumo rinkimai.
5. Seimo komisijų rinkimai.
6. Sveikinimai.
7. VLIKo Tarybos pirmininko pranešimas.
8. VLIKo Valdybos pranešimas — dr. Kazys Bobelis.
9. VLIKo kraštų įgaliotinių pranešimai.

KLAUSIMAI IR DISKUSIJOS

PIETŪS NUO 1:00 IKI 2:00 VAL. P.P.

2.15 v. p.p. Antras posėdis.

10. Tautos Fondo pranešimai:

a) A. Daunys — Tautos Fondo Tarybos pirmininkas

b) J. Giedraitis — Tautos Fondo Valdybos pirmininkas

c) A. Patamsis — Kanados Tautos Fondo Valdybos pirmininkas.

DISKUSIJOS

Pertrauka — 15 min.

Paskaitos:

11. VLIKo vicepirm. V. Jokūbaitis — VLIKo Santykiai su Organizacijomis.
12. VLIKo pirm. pavad. Dr. D. Krivickas — Gorbačiovo Politikos Atgarsiai.

DISKUSIJOS

KOMISIJŲ POSĖDŽIAI IKI 5.30 v.vak.

7.v.vak. — Kokteiliai, meninė programa, vakarienė (Aušros Vartų Parap. salėje).

SPALIO 11 d., Sekmadienis,

9:00-11:00 v. ryto — VLIKo posėdžiai.

11:00-12:00 v.r. — Iškilmingos pamaldos Aušros Vartų Bažnyčioje, atnašauja kun. S. Šileika; pamokslas — kun. kleb. J. Aranausko, S.J.

12:00-2:00 v.p.p. — VLIKo užbaigiamieji posėdžiai, pietūs ir Seimo uždarymas. Himnas.

Visais Seimo rengimo klausimais prašome kreiptis į Seimo komiteto pirmininką, Juozą Šiaučiulį, Montrealyje, Kanadoje (tel: 514768 3674) arba į VLIKo būstinę Vašingtone (202-677 1980). Viešbučio kambarių registracijos reikalais skambinti: p. S. Staškevičienei (514-347 0583) arba p. J. Adomoniui: (514-744 6940).

Europos LIETUVIS

LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd.
2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.
Tel. 01-727 2470

Registered as a Newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Prenumeratos kaina metams:
D. Britanijoje — 17 svarų;
Užsienyje — 20 sv. (oro paštu).

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 6.00 sv. už colį. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nuomonę.

skaičiaus daug negalime padaryti. Vis dėlto padedam kitiems skyriams apsilankydami jų suruoštuose minėjimuose.

Gaila, kad skyrių susirinkimuose mažai atsilanko narių. Kodėl? Nejaugi jie nusivylė protėvių žeme Lietuva ir svetimoj padangėj pamiršo kiekvieno lietuvio pareigą. O pareiga mums yra šventa. Svetimoj padangėj jungtis į lietuvių organizacijas ir kovoti už lietuvybės išlaikymą svetur. Už kraujuojančią pavergtos tėvynės Lietuvos laisvę ir Nepriklausomybę. Tad sesės ir broliai lietuviai stokim vieningai kovon ir laisvės aušros rytas greičiau nušvis Lietuvoje. Nepalūžo už Lietuvos laisvę kovodami Basanavičius, Kudirka, Maironis nepalūžkim ir mes čia svetimoj padangėj.

M. Ramonas

MAŽOSIOS LIETUVOS SUVAŽIAVIMAS

Mažosios Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio Suvažiavimui Čikagoje (VII.6), Mažosios Lietuvos Bičiulių Sambūrio D. Britanijoje vardu S. Kuzminskas pasiuntė 150 sv. auką Mažosios Lietuvos Fondui ir sveikinimą suvažiavimui!

Maž. Liet. Bičiulių Sambūris Dž. Britanijoj sveikina Mažosios Lietuvos iškilią tautą, jos gintarinius krantus, jos dvasios milžinus — Donelaitį ir Vydūną. Suvažiavimui linki geros sekmės.

Stasys Kuzminskas

Kronika

KAS—KADA—KUR

Rugsėjo 26 d., šeštadienį, 12.30 — Pabaltiečių diena — Baltic Focus, įvyks Westminster Katedros Konferencijų centre, London, SW1. Programoje: chorai, tautiniai šokiai, parodos ir filmai. Veiks baras, bus užkandžių.

Spalio 23-25 — Vokietijos Lietuvių kultūros instituto mokslinė konferencija ir suvažiavimas Vasario 16 gimnazijoje Romuvoje.

Spalio 23 ir 24 — Vokietijos Lietuvių kultūros draugijos suvažiavimas Bad Godesberge, Annaberge. Spalio 23 vakare — dail. J. Batūraitės-Lemkienės parodos atidarymas. Spalio 24 — LKD metinis suvažiavimas ir diskusijos. V. Natkevičiaus, M.A., paskaita apie A. Macelną-Jasmantą. Vakare koncertas. Dalyvauja — prof. dr. Lampsatytė-Kollars, M. Kollars, H. ir V. Mozūraitytės. Spalio 25 — kelionė į Centrinį Lietuvos krikščionybės 600 metų minėjimą Mainze.

Spalio 24 d. šeštadienį, 7.30 v.v. Boltono lietuvių tradiciniai šokiai Ukrainiečių salėje, 99 Castle Street Bolton. Visi tautiečiai kviečiami dalyvauti.

Lapkričio 13-15 — Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Huettenfelde, Romuvoje.

1988 vasario 20 — Centrinis Vasario 16 minėjimas Huettenfeldo Buergehause, Vokietijoje.

AUKOS SPAUDAI

V. Račys — 3.50 sv.
L. Pikelis 10 sv.
Kun. F. Skėrys — 10 DM.
J. Kriaučiūnas 50 sv.
Nuoširdžiai dėkojame.

Spaudos Skyrius

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju Kanados Toronto Maironio mokyklos ir Švietimo Programos Komiteto koordinatorei Giedrai Rinkūnaitei-Paulionienei už patarimus bei pasiūlymus steigiant Londono lietuvių Maironio mokyklą. Ypatingai esu dėkinga už vadovėlius ir kitą švietimo medžiagą, be kurių švietimo darbas Londone būtų neįmanomas.

Živilė Slėkytė-Stanton

Londonas

LONDONO LIETUVIŲ MAIRONIO MOKYKLA

Spalio 3 d., šeštadienį, Lietuvių Namuose Londone, pradeda veikti Londono Maironio lietuvių mokykla vaikams. Pamokos lietuvių kalba vyks kiekvieną šeštadienį nuo 10 val. iki 12 val. Mokinių amžius — nuo mažiausio iki didžiausio, visi mokysis lietuviškai. Bus žaidimai, dainos ir vėl žaidimai.

Trys mokytojos: Živilė Slėkytė-Stanton, Gajutė O'Brien ir Elena Gaputytė paruošė švietimo programą pirmųjų metų perengiamajam skyriui, pagal Toronto Maironio Mokyklos programą Kanadoje.

Programa remiasi trim lietuviško švietimo tikslais išeivijoje: lietuviško sąmoningumo ugdymu, lietuvių kalbos mokymu ir lietuviškų žinių pasisėmimu. Taip pat atsižvelgta į mokinių lietuvių kalbos lygį. Pamokos pritaikytos šiek tiek kalbantiems ir visiškai nemokantiems lietuviškai.

Spalio 3 d. bus pirmoji Londono lietuvių Maironio mokyklos diena. Tėvai prašomi atvežti vaikučius pirmai pamokai. Laukiame jū patarimų bei pasiūlymų. Vėliau ir tėvams ir vaikams įsijungti bus sunkiau.

Londono lietuvių Maironio mokyklą remia ir globoja DBLS-ga.

LONDONO LIETUVIŲ IŠVYKA

DBLS-ga organizuoja Londono lietuvių išvyką į Wolverhamptone vykstančią lietuvių šventę.

Šeštadienį, rugsėjo 12 d., autobusas 2.30 p.p. nuo šv. Kazimiero bažnyčios, o 3 val. nuo Lietuvių Namų važiuotų į Wolverhamptoną.

Norintieji šioje išvykoje dalyvauti prašomi užsirašyti pas V. Puidokienę, tel: 981 2508, pas B. Butrimą, tel: 449 5722 arba Redakcijoje — tel: 727 2470.

Kelionė kainuos 7 sv.

Boltonas

SKYRIAUS VEIKLA

Rugpjūčio 29 d. boltoniečiai susirinko aptarti savo einamųjų reikalų. Skyriaus pirmininkas painformavo susirinkimą apie lietuvių rengiamus susibūvimus apylinkėje ir kvietė visus dalyvauti lietuvių Dienoje, Wolverhamptone.

Tais pat susirinkimui priminė, kad jau reikia pradėti ruoštis metiniams Boltono lietuvių šokiams, kurie įvyks spalio 24 d. ir į kuriuos yra kviečiami apylinkės ir visos Anglijos tautiečiai.

Skyriaus iždininkas H. Silius pranešė apie kasos stovį ir susirinkimas, kuriame dalyvavo ir pora tautiečių iš Eccles, pasibaigė draugiškoje ir labai linksmoje nuotaikoje.

Birminghamas

EKSKURSIJA Į WOLVERHAMPTONĄ

Rugsėjo 12 dieną vykstame į DBLS-gos 40 metų minėjimą Wolverhamptone. Autobusas išvažiuoja 17.30 val. nuo Grand Hotel, Colmore Row, miesto centre. Prašom pranešti S. Jezerskiui, tel. 382 2319 arba bet kuriam valdybos nariui.

S.J.

Nottinghamas

VAKARONĖ

Rugsėjo 19 d., 6.30 val., Latvių klube, Charlton Rd., Nottinghame ruošiama Vakaronė. Jos tema bus „VI Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas". Susirinkusieji bus supažindinti su kongreso tikslais, kongreso atstovų pasiruošimu ir perduoti kongresui Nottinghamo lietuvių pageidavimai.

Vakaronėje bus prisimenama trumpa Nottinghamo lietuvių istorija ir susirinkusieji painformuoti apie Nottinghamo lietuvių klubo steigimo eigą.

Vakaronėje bus tradiciniai lietuviški valgiai ir veiks baras. Įėjimas 3.50 sv. asmeniui.

Norintieji dalyvauti yra prašomi iki rugsėjo 12 d. pranešti R. Gasperaitei, tel. 0602 418706 vakarais.

Gerard Jakimavičius

VAŽIUOJAM Į WOLVERHAMPTONĄ

Rugsėjo 12 d. ruošiama ekskursiją į Wolverhamptone „Tautos Šventės ir Lietuvių Dienos" parengimą.

Autobusas išvyks iš Nottinghamo, „Salutation Inn", 3.30 p.m. punktualiai. Kelionės kaina 3 sv.

Skyriaus Valdyba

Derby

VAIZDINGAS PRIMINIMAS

Rugsėjo 20 d., po 14 val. lietuviškų pamaldų Seselių koplyčioje arti Sv. Marijos bažnyčios, gražioje Seselių salėje matysime reikšmingą filmą iš didžiųjų lietuviškų iškilmių Romoje. Visi vietos ir apylinkės tautiečiai maloniai kviečiami pasinaudoti.

L.K. Bendrija

Prestonas

SUSIRINKIMAS

DBLS-gos Prestono skyriaus narių visuotinas susirinkimas įvyko š.m. gruodžio mėn. 30 d. 1987 m. Skyriaus valdyba palieka toje pati: skyriaus pirm. St. Mačiūra, sekr. M. Ramonas ir ižd. A. Mameniškis. Rev. komisijoj: pirm. St. Survila ir A. Šmuilys. Vyko įvairios diskusijos ir sumanymai. Nutarta sušelpti lietuvių jaunimą. Tam reikalui susirinkusieji suaukojo sumą pinigų ir iš skyriaus kasos pridėta. Iš viso 19 svarų bus pasiųsta DBLJS-gai Dėl mažo skyriaus narių

Skotija

PALAIDOTA ZOFIJA JONKAITIENĖ

Rugpjūčio mėn. 14 d., Skotijoje, Selkirke, palaidota ten mirusi Zofija Jonkaitienė. Velionė buvo gimusi 1904 metais Antupiuose. Apleido savo kraštą 1944 m., gyveno Vokietijoje ir 1948 m. atvyko į Didžiąją Britaniją. Iš pradžių dirbo ir gyveno Shropshire rajone, vėliau Coventryje, o užbaigusi darbą ligoninėje persikėlė į mažą, bet malonų miestelį Skotijoje, Selkirk. Ten jau prieš keletą metų buvo apsigyvenęs velionės vyras Jurgis Jonkaitis. Nors tame miestelyje gyveno tik dvi lietuvių šeimos, Jonkaičiai nesikėlė į didesnę lietuvių koloniją, bet aktyviai įsijungė į vietinę katalikų parapiją ir visą savo gyvenimą buvo tos parapijos aktyvūs nariai.

Laidotuvėse skaitlingai dalyvavo vietiniai gyventojai ir iš tolemesnių apylinkių lietuviai. Laidotuvių pamaldas atlaikė ir įspūdingą pamokslą pasakė parapijos klebonas Rev. John G. Robinson. Lietuvių vardu atsisveikino Z. Juras sakydamas, kad Zofija Jonkaitienė atvyko į šį kraštą neiškodama geresnio materialinio gyvenimo, bet paliko savo kraštą Lietuvą ir savo tėviškę dėl susidėjusių politinių aplinkybių rytų Europoje, pasibaigus antrajam pasauliniam karui.

1977 m. mirė ir yra ten palaidotas velionės vyras Jurgis. Zofija paliko daug giminių Lietuvoje, kurie deja negavo leidimo atvažiuoti.

Palikimo reikalus tvarko Z. Juras.

ŠVEICARIJA

ŠVEICARIJOS — VILNIAUS TELEVIZIJA

Taip kaip ir kitų kraštų, Šveicarijos televizija ruošia TV programą, taip vadinamą televizijos tiltą tarp Sov. Sąjungos ir Šveicarijos. Programos perdavimo tikslas bus supažindinti vieno krašto žmones su kito krašto piliečiais, leidžiant jiems klausti apie krašto gyvenimą, darbo sąlygas, išsireiškimo, judėjimo ar bendravimo laisvę ir kasdieninio gyvenimo sąlygas.

Tokia programa yra numatoma rugsėjo mėn. 28 d. 20.10 val. per Šveicarijos televiziją, „Temps presents" rėmuose. Pats filmavimas vyks rugsėjo mėn. 25 d. Vilniuje — Didžiajam teatre, Ženevoje — Televizijos studijoje.

Dalyvaujantieji yra parinkti skirtingi socialinėj, amžiaus, religinėj ir išsilavinimo plotmėj. Koks parinkimas bus Vilniuje, to Šveicarijos televijos organizatoriai nežino, nes Sovietų televizija pati pasirinks dalyvius.

Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Narcizas Prielaida yra pakviestas Šveicarijos televizijos ir talkininkauja tos programos paruošime, supažindindamas rengėjus su Lietuvos istorija, okupacijos vystimusi, dabartinėmis gyvenimo sąlygomis, laisvės, rusifikacijos ir religinio gyvenimo varžymo problemomis.

Vėliau, po šio „televizinio tilto" programos skaitytojams pranešime apie jos atgarsius Šveicarijoje ir okupuotoje Lietuvoje.

N. Prielaida

VOKIETIJA

600 METŲ LIETUVOS KRIKSTO JUBILIEJINIS MINĖJIMAS

Šis jubiliejus jau gražiai buvo atšvęstas Hamburge, Stuttgarte ir Essene.

Augsburgo vyskupas, vienas iš didžiausių Lietuvos ir lietuvių draugų, įsijungęs į kultūringo žmogaus kovą už religinę ir tautinę Lietuvos laisvę, — prašomas 600 metų Krikšto jubiliejaus paminėjimą suorganizuoti vyskupijoje, pataré parinkti vieną iš gražiausių jo vyskupijos šventovių. Šis paminėjimas ir įvyks spalio 27 d., 9.30 val. Ottobeureno bazilikoje. Šį gražų Augsburgo vyskupo norą — jubiliejų atšvęsti gražiausioje jo vyskupijos bažnyčioje paremkime savo dalyvavimu!

Pamaldos rugsėjo aštuntajai paminėti:

Memmingene, rugsėjo 6 d., 10.30 val., įprastoje koplyčioje.

Muenchene, rugsėjo 6 d., 17 val., Ludwigsfeldo bažnytėlėje.

Hamburge, rugsėjo 19 d., 16 val., St. Theresienkirche, Dohrnweg 8.

Luebecke, rugsėjo 20 d., 10.00 val., Propstkirche, Parade 4.

Bremene, rugsėjo 20 d., 17.00 val. (valandą vėliau, nes kunigui atvažiuoti iš Luebecko geresnis susisiekimas) St. Ursula, Schwachhauser-Heerstr. 156.

Būtų miela, kad minėtose pamaldose dalyvautų gražus būrelis lietuvių ir jų draugų.

Kun. Ant. Bunga

Pabaltijo Diena Londone

Estija, Latvija ir Lietuva kartu džiaugėsi nepriklausomu gyvenimu tarp pasaulinių dviejų karų ir šiandien kartu kenčia po Sovietų okupacija. Artimas bendradarbiavimas tarp tų trijų valstybių išsivystė tuojau po pirmojo pasaulinio karo ir to bendradarbiavimo pasėkoje 1934 m rugsėjo 12 d. buvo pasirašyta Pabaltijo valstybių antantė (Susipratimo ir Bendradarbiavimo sutartis).

Baltų Taryba Londone jau nuo seniai galvojo parinkti tinkamą dieną, kuri būtų bendra visoms trims tautoms ir apsistota prie antantės pasirašymo dienos. Tikimasi, kad ši diena taps mūsų trijų Pabaltijo valstybių artimo bendradarbiavimo simbolinė diena, vienaip ar kitaip, kas metai minima.

Pirmą minėjimą šiemet ruošia Baltų Taryba kartu su Pabaltijo Sąjunga **šeštadienį, rugsėjo 26 d Westminster Cathedral Conference Centre**, (kuris randasi šalia Westminsterio katedros, Victoria, SW1.).

Programa bus labai įvairi: tautinės dainos ir šokiai filmų rodymas tautinių dirbinių paroda, knygos, loterija ir apklausa (Quiz) apie Pabaltijo valstybes. Bus galima laimėti išvyką į Skandinaviją.

Durys bus atdaros nuo 12 val. (dienos). Oficialus atidarymas, kurį atliks Lietuvos Charge d'affaires Vincas Balickas, bus 12.30 val. p.p. Chorų ir šokių grupių pasirodymai bus 12.45 val. p.p., 2.45 val. p.p. ir 5 val. p.p. Pabaiga 7 val. vak. Įėjimas suaugusiems 1.50 svaro, o vaikams 50 penų.

Lietuviai yra raginami kuo gausiau atsilankyti su savo draugais ir pažįstamais šioje pirmoje pabaltiečių dienoje Viskas bus vedama anglų kalboje.

LATVIŲ LAISVĖS MĖNRAŠTIS

Latviai išeiviai Stokholme yra išleidę mėnraščio „Briviba" — Laisvė — specialų numerį keturiomis kalbomis, skirtą Latvijoje įsisteigusiai Helsinkio — 86 grupei. Žurnale latvių švedų, vokiečių ir anglų kalbomis pateikiami visi iki šiol Vakarus pasiekę latvių Helsinkio grupės dokumentai. Įsisteigimo dokumente grupė nurodo jos užsibrėžtą tikslą — iškelti į viešumą prieš latvių tautą vykdomus nusikaltimus, slopinant jos teises ir pažeidžiant tautos narių pagrindines laisves. Dokumento autoriai pažymi, jog yra beatodairiškai naikinamos latvių tautos dvasinės ir materialinės vertybės. Atkreipiamas dėmesys į Latvijos rusinimą ir pastangas išstumti latvių kalbą iš viešojo gyvenimo, pabrėžiami pagrindinių žmogaus teisių bei laisvių varžymai. Nėra prasmės kalbėti apie pasaulinę taiką, pažymi dokumento autoriai, jei tautom yra grubiai paneigiamos jom priklausančios teisės, pirmoje eilėje teisė laisvai apspręsti savo likimą Latvių Helsinkio-86 grupė įsteigė praėjusiais metais Liepojoje. Ją sudaro eiliniai piliečiai, daugumoje jauni darbininkai.

(Dr.)

PAMALDOS

Eccles — rugsėjo 13 d. 12.15 val.

Nottinghame — rugsėjo 13 d., 11.15 v., Židinyje.

Nottinghame — rugsėjo 20 d., 11.15 v., Židinyje.

Derbyje — rugsėjo 20 d., 14 val., Bridge Gate. Po to — filmas iš Romos liet. iškilmių.

Nottinghame — rugsėjo 27 d., 11.15 v., Židinyje.

PASAULYJE

Nuteistas vokietukas

Po tris dienas trukusio teismo vokie kas, Mathias Rust, buvo nuteistas ke riems metams sunkaus darbo stovykl už huliganizmą, skraidymo taisyklių laužymą ir neteisėtą sienos peržengi Tikimasi, kad Gorbačiovas spalio revo cijos sukaktuvių proga jį amnestuos.

JT sekretorius važiuoja į Iraną

JT Saugumo Taryba siunčia JT sek torių Perez de Cuellar į Iraną ir Ira JT rezoliucijos, reikalaujančios sustab ti karo veiksmus, reikalų. Laivų užpu mai Persijos įlankoje padažnėjo.

Karnivalas prie Lietuvių Namų Londo

Kiekvienais metais paskutinį rugpjū savaitgalį Londono Notting Hill kvarta kur randasi ir Lietuvių Namai, susirin iš viso Londono su orkestrais, šokių g pėmis ir k. apsirengę tautiniais kost mais, vaikšto gatvėmis, šūkauja, šoka t.t. Šiemet manoma, kad karnivalą ste jo virš vieno milijono žmonių. Įvyko da nusikaltimų, daug buvo sužeistų ir are tuotų. Vienas vaikinas buvo mirtinai durtas, o policininkė — peiliu sužeista.

Vysk. Steponavičius

„Vysk. J. Steponavičius nepakluso tikanui", taip pranešė Religijų reika įgaliotinis Petras Anilionis „Tiesoje". gal jį, būk tai, popiežius bažnyčios ge vei Lietuvoje paskyręs Julijoną Stepon vičių, Kaišedorių vyskupijos apaštališk ju administratorium Apaštalų sosto n žiūra. Bet vyskupas nepakluso ir toli pasiliko Žagarėje, altaristos-išlaikyti pareigose. Toliau rašoma, kad vysk. Steponavičius Žagarėje turi trijų kamb rių komunalinį butą ir yra išlaikom religinės bendruomenės. Kviečiam vyskupų arba vyskupijų valdytojų, dalyvauja religinėse apeigose kitose ba nyčiose.

Marijos vizija Ukrainoje.

Apie 100.000 žmonių jau aplankė k melį, Grusheve, Ukrainoje, kur viena metų mergaitė sako mačiusi Nekalto Pr sidėjimo Mergelės viziją.

Sakoma, kad ta mergaitė buvo gimu nebylė ir po vizijos pirmą kartą prakalb jo. Kad tiek daug žmonių ėjo aplankyti vizijos vietovę, rodo didelį žmonių pri rišimą prie religijos net ir po 70 me komunistinio, ateistinio auklėjimo.

Lotynų Amerika subruzdo

Trylika Lotynų Amerikos kraštų su tarė prižiūrėti, kad jų anksčiau paske tas planas taikai atstatyti Vidurio Ame koje būtų įvykdytas. Pagal tą planą N karagva ir San Salvador turi pradėti rybas su sukilėliais.

Arabų laivai po Anglijos vėliava

Keli Kuwait valstybės alyvą vežant laivai jau anksčiau buvo pervesti po Am rikos vėliava, kad JAV laivynas teisėt juos galėtų lydėti ir apginti nuo Ira bombų. D. Britanija iki šiol to nesuti padaryti, nors Kuwait to prašė. Britani nenorėjo įsivelti, nežiūrint Amerikos r ginimo. Pereitą savaitę tai pasikeitė. K wait perregistarvo kelis savo laivus, kur dabar plaukios Persijos įlankoje, po Br tanijos Armijos karinio padalinio aps ga. Tas padalinys yra laikomas pati miausiu toje pasaulio dalinyje. Jam į p galbą greitai atplauks britų minų gaud mo laivai su moderniškiausiais tam da bui įrengimais.

Vokietija atsisako atominių ginklų

Po didelio spaudimo pagaliau Vokie jos kancleris dr. Kohl paskelbė, kad Vo kietija sutinka išvežti iš jų krašto jau senstančias branduolines Pershin tipo raketas. Tai turėtų žymiai pagreitin pasiekti atominių ginklų panaikinim tarp Sovietų ir Amerikos sutartį. Toki sutarties sudarymui teliko tik viena kli tis — sutarties vykdymo priežiūra, dėl k dabar yra vedamos derybos. Greitai tu ri susitikti Amerikos ir Sovietų užsieni reikalų ministeriai, kurie priims galut ną sutarties tekstą ir paruoš detales pre zidentui Reaganui ir Gorbačiovui susitik ti.

Ne visi europiečiai džiaugiasi dėl bran duolinių ginklų Europoje panaikinim Rusija turi daug stipresnes karine pajėgas, kurioms pasipriešinti tegalim tik branduoliniais ginklais.

VOKIEČIAI GALI LANKYTIS KLAIPĖDOJ

Vakarų Vokietijos spauda praneš kad Klaipėda iki šiol buvo uždrausta na užsienio turistams. Dabar vokiečių ke lionių biuras Hapag-Lloyd pirmą kart gavo leidimą organizuoti kelionę į Kla pėdą grupei susidedančiai ne daugia kaip iš 35 asmenų, nuo 1987 m. rugsėjo d. iki 12 d.

Programa numato kelionę į Klaipėd (du pernakvojimai), į Vilnių (du pernak vojimai), išvyką į Trakus ir trijų dien apsistojimą Leningrade.